

مبلمان شهری و تاثیر آن بر سلامت روانی (نمونه مورد مطالعه شهر ملایر)

مجید شمس

دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ملایر، ایران

خدیجه مرادی^۱

دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ایران، ملایر، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۱۰/۱۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۰۷/۲۳

چکیده

مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده فضای شهری محسوب می‌شود که کمیت و کیفیت زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد شهری که در آن شهروندان احساس آسایش بنمایند و حضور در آن را به نشستن در خانه ترجیح دهند. از آنجا که سه هدف اصلی برنامه‌ریزی شهری، سلامت، آسایش و زیبایی می‌باشد لذا دستیابی به هر سه مورد، در کنار توجه به طراحی دلپذیر فضای شهری به دقت و حوصله در طراحی و برنامه‌ریزی مبلمان شهری است. مبلمان زیبا در فضای نازیبا، جذابیتی نخواهد داشت و فضای زیبایی که در آن مبلمان نازیبا استقرار یابد، جلوه نخواهد کرد بدین منظور طراحی توأم فضای شهر و مبلمان شهری اساس دستیابی به شهر سالم امروزی است. از سوی دیگر توجه به تناسبات انسانی در ساخت مبلمان شهری و نیز توجه به شرایط اقلیمی و مصالح بومی نیز از ضروریات در طراحی مبلمان شهری است. مکان‌یابی محل استقرار مبلمان، توالی و تواتر چیدمان آن نیز در کیفیت بصری فضا تأثیر مثبتی بر جای می‌گذارد. هدف از این پژوهش که از نوع توصیفی-تحلیلی است، بررسی مبلمان شهری و تاثیر آن بر کاهش آسیب‌های اجتماعی شهری، نورپردازی در شهر، نقش مبلمان شهری، سیمای شهر و نیاز شهروندان، مبلمان شهری (معلولان، جانبازان و سالمندان)، نقش نمادها و نشانه‌ها در مبلمان شهری، رابطه ی مبلمان شهری و آرامش ذهنی و سلامت روانی، تأثیر اقلیم مصالح، رنگ و ویژگی‌های هنری در مبلمان شهری، تراکم جمعیت می‌باشد و به این نتیجه رسیدیم که شهر ملایر در بسیاری از موارد نظیر فضای سبز شهری و فضاهای تفریحی، نظیر مینی‌ورد ملایر، بام ملایر، سرانه بالای فضای سبز و... سرآمدی در شهرهای منطقه و در برخی موارد حتی در کشور است در جاهایی که فضایی جهت تفریح و شادی فراهم شده و به امر نور پردازی شهر، معابر و خیابانها توجه شده است کمترین میزان آسیب‌های اجتماعی دیده می‌شود.

واژگان کلیدی: فضای شهری، سیمای شهر مبلمان شهری، هویت شهری، سلامت روان، شهر ملایر

مقدمه

در دوره‌ی معاصر مشکلات شهرها فقط در ازدیاد جمعیت، ترافیک، گرانی، اقتصاد و نابه سامانی‌های زیست محیطی و ... خلاصه نمی‌شود؛ بلکه انواع ناهنجاری‌های رفتاری، مشکلات اجتماعی و فشارهای روحی و روانی ناشی از سیمای ناخوشایند بصری نیز خود دلایل کافی برای افزایش مسائل زندگی مدرن شهری و تنگ تر شدن عرصه بر جامعه‌ی امروزی است. به یقین آرامشی که از نمای مناسب شهری در پی استفاده‌ی صحیح از مبلمان شهری حاصل می‌شود، بی‌تأثیر در زندگی شهروند امروزی نخواهد بود؛ به گونه‌ای که گاهی این احساس، خستگی را از انسان خسته از کار و تلاش و هیاهوی روزانه گرفته و با آرامشی پایدار، او را تا درون منزل بدرقه می‌کند. لذا تأثیری که سیمای آرامش بخش شهری به او عطا کرده، بی‌توجه به این که این مبلمان شهری طراحی شده چه تأثیری در ذهن مخاطب شهری و شهروند ساکن شهر خواهد گذارد. در این مقاله سعی شده است با بیان تأثیر مبلمان شهری بر کاهش آسیب‌های اجتماعی پرداخته و تأثیر آن را بر سلامت روحی و روانی شهروندان مشخص نماییم.

بیان مسئله

در فضای میان ساختمان‌ها و بناها، عناصر مکملی نیاز است تا زندگی شهری را سامان بخشد، تجهیزاتی که، امکان زندگی را در فضای محصور میان ساختمانها فراهم آورد. این اجزاء، جریان حرکت، سکون، تفریح و اضطراب را در شهر تنظیم می‌کنند و به آن روح می‌بخشند (زندیه، مهدی، ۱۳۸۴). از زمانی که دید شهروندان و شهرداران ما تنزل یافت که شهر تنها مجموعه‌ای از آهن و بتن است برای این که عده‌ای در خانه‌های آن زندگی کنند و در خیابان‌هایش خودرو برانند، شهرهای ما از زیبایی تهی شدند. در حالی که علاوه بر تأمین نیازهای اولیه شهروندان، باید با دید هنری و زیبایی شناسانه هم به شهر نگاه کرد تا امکان زندگی با کیفیت بالا برای جمعیت شهرنشینی که روزبه روز تعدادشان افزایش می‌یابد فراهم شود. همین دید هنری است که به شهر هویت می‌دهد. بسیاری از شهرهای قدیمی و تاریخی ما که هنوز بافت قدیمی‌شان را حفظ کرده‌اند؛ ظاهر باهویتی دارند. ولی هم اکنون ناهمگونی در شهرهای ما به ریزترین بخش‌های مبلمان شهری نیز کشیده شده است. پل روی جوی‌های آب، شکل سطل‌های زباله و جای نصب آنها، نیمکت پارک‌ها، شکل و رنگ نرده‌ها، تابلوهای راهنما و ... ظاهراً بی‌اهمیت هستند درحالی که این‌ها جزو مبلمان شهری و هویت شهرهای ما هستند که درباره آنها زیاد فکر نشده است.

اینها همه ناشی از بی‌توجهی به طراحی شهری یا همان مبلمان شهری است. شکل جوی آب، نمای ساختمان‌ها، جداول کنار خیابان‌ها، جای کیوسک‌های تلفن، جای ایستگاه‌های تاکسی و اتوبوس، مکان نصب تابلوهای تبلیغاتی و ... همه جزو مبلمان شهری محسوب می‌شوند ولی متأسفانه در ایران به این مقوله تا کنون توجه‌ای درخور شان نشده است.

سوال تحقیق

آیا رابطه بین مبلمان شهری و سلامت روانی شهروندان وجود دارد؟

فرضیات پژوهش

فرضیات پژوهش بشرح ذیل می‌باشد:

- به نظر می‌رسد، ارتباط تنگاتنگی بین طراحی مبلمان شهری و کاهش آسیبهای اجتماعی در شهر ملایر وجود دارد
- ✓ فرض بر آنست که طراحی مناسب مبلمان شهری بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان تأثیرگذار باشد.
- ✓ به نظر می‌رسد بین طراحی مبلمان شهری و سلامت روحی و روانی شهروندان ارتباط مستقیمی وجود دارد.

مبانی نظری تحقیق

۱- مبلمان شهری چیست؟

مبلمان شهری به مجموعه وسیعی از وسایل، اشیاء، دستگاه‌ها، نمادها، خرده بناها و عناصری گفته می‌شود که جهت ایجاد آسایش، حفاظت، زیبایی، راحتی، راهنمایی و... به کار گرفته می‌شود که کلا شامل سه دسته‌ی عمده است:

۱-۱- تجهیزات کاربردی

۱-۲- تجهیزات ایمنی و آسایش

۱-۳- تجهیزات زیبا سازی فضای شهری

۱-۱-۱- تجهیزات کاربردی شهری دارای زیر مجموعه‌های می‌باشند که عبارتند از:

۱-۱-۱-۱- تعیین جهت و ارائه اطلاعات (مانند: تابلوهای راهنما- نامگذاری‌ها و ...)

۱-۱-۱-۲- ارائه مقررات (مانند: تابلوهای راهنمایی و رانندگی - تابلوهای اخطار و ...)

۱-۱-۱-۳- ارائه کالا و محصولات (مانند: کیوسک‌های روزنامه- صندوق پست و ...)

۱-۱-۱-۴- مبلمان ثبتي (مانند: پارکومترها - تقویم‌ها و ...)

۱-۲-۱- تجهیزات ایمنی و آسایش شهری دارای زیر مجموعه‌های می‌باشند که عبارتند از:

۱-۲-۱-۱- استراحتگاه و پناهگاه (مانند: نیمکت‌ها - آلاچیق‌ها و ...)

۱-۲-۱-۲- حفاظتی (مانند: نرده‌ها - حصارها - جداکننده‌ها و ...)

۱-۲-۱-۳- تفریحی (مانند: وسایل بازی کودکان- وسایل ورزشی و ...)

۱-۲-۱-۴- روشنایی

۱-۳- تجهیزات زیبا سازی فضای شهری

۱-۳-۱- وسایل فرهنگی (مانند: مجسمه‌ها - المان‌ها و ...)

۱-۳-۲- فضای سبز (مانند: باغچه‌ها - گلدان‌ها - پارک‌ها و ...)

۲- فضای شهری چیست؟

فضای شهری محلی است برای ایجاد و برقراری تعاملات اجتماعی بین اقشار مختلف مردم در اوقات مختلف، و به ویژه در مراسم خاص. محمود توسلی معتقد است فضای شهری یکی از عناصر ساخت فضایی شهر است، که همراه با تاریخ یک ملت در ادوار مختلف به وجود می‌آید، شکل می‌گیرد و دگرگون می‌شود (توسلی، محمود، ۱۳۹۰).

۳-سلامت روان چیست؟

تعاریف متعددی از «سلامت روان» ارائه شده که همگی بر اهمیت تمامیت و یکپارچگی شخصیت تاکید ورزیده‌اند. گلدشتاین GOLDSTEIN K ، سلامت روانی را تعادل بین اعضا و محیط در رسیدن به خود شکوفایی می‌داند. چاهن (CHAUHANS 1991) نیز سلامت روانی را وضعیتی از بلوغ روان شناختی تعبیر می‌کند که عبارت است از حداکثر اثربخشی و رضایت به دست آمده از تقابل فردی و اجتماعی که شامل احساسات و بازخوردهای مثبت نسبت به خود و دیگران می‌شود.

۴-شاخص‌های کالبدی(مکانی) مؤثر بر امنیت فضاهای عمومی

فضای شهری و روابط جاری در آن با هم در ارتباط متقابل هستند و از هم تاثیر می‌پذیرند. انسان از طریق روابط اجتماعی-فرهنگی به فضا، فرم، عملکرد و اهمیت می‌بخشد و ساماندهی فضا به نوبه خود به تغییر شکل این روابط می‌انجامد. بنابراین ساخت و طراحی فضاهای شهری بر فرایند زندگی اجتماعی تاثیر گذاشته و می‌بایست از نظر جسمی و روانی برای شهروندان کارایی داشته باشد (بحرینی، حسین، ۱۳۷۵).

خوانایی یک شهر از طریق ابزار کالبدی آشکارتر می‌شود و به میزانی که یک کالبد بتواند با شهروندان خود از طریق ویژگی‌های کالبدی ارتباط نمادین ایجاد کند، یک شهر خوانا و ناخوانا ارزیابی می‌شود. وقتی فضایی خوانا است به احساس راحتی و امنیت کمک می‌کند و برعکس هنگامی که علائم راهنما وجود ندارد و فضا گیج کننده است، احساس امنیت از بین می‌رود (H.Russ, 2005, p.22).

علاوه بر وجود مالکیت واقعی بر عرصه‌ها که بیانگر میزان نظارت و کنترل بر فضاها و حرایم آنها است، باید به امر تعمیم مالکیت سمبلیک در فضاهای عمومی توجه داشت.

۴-۱-کیفیت شبکه معابر

یکی از عواملی که موجب ارتقا امنیت فیزیکی و روانی فضا می‌گردد کیفیت شبکه معابر و پوشش آن برای شخص پیاده و سواره می‌باشد. پیاده‌راه‌ها، محل حضور همه شهروندان، مشارکت آنان در زندگی جمعی‌شان است. این فضاها در مقیاس همه شهر عمل کرده و پذیرای گروه‌های مختلفی از شهروندان می‌باشد. پیاده‌راه‌ها علاوه بر نقش ارتباطی و دسترسی، مکانی امن و راحت برای تماس اجتماعی، گردش و تماشا... را فراهم می‌آورد. در پیاده راه‌ها، آزادی عمل انسان پیاده برای توقف، مکث، تغییر جهت و تماس مستقیم با دیگران بسیار زیاد است (قریب، فریدون، ۱۳۸۲).

۴-۲-روشنایی

اهمیت وجود روشنایی در سطوح شهر به دلیل افزایش ایمنی در سطح خیابان‌ها به ویژه در مراکز پر رفت و آمد، راهنمایی جهت‌ها در تقاطع‌ها، چهارراه‌ها و پل‌ها، تشخیص هویت و موقعیت محل است. مهمترین ویژگی شرایط آلودگی رفتاری و جرم‌خیزی در زمان شب، تاریکی و کم نوری و توزیع نامناسب سیستم روشنایی است که بر محیط حاکم می‌شود و استفاده از پایین بودن امکان دیده‌شدن و اقدام به اعمال بزهکارانه است. بنابراین با عدم

آشکار شدن فرم به علت تاریکی، اولین گام به سوی به وجود آمدن فضایی بدون دفاع و آسیب‌پذیر برداشته می‌شود. این نوع فضاها که دلایلی غیر از دلایل کالبدی، آنها را به فضاهایی بدون دفاع بدل ساخته، با تامین روشنایی و حل کردن مسأله نورشان، قابلیت تبدیل شدن به فضاهایی بدون مسأله و با دفاع را خواهند داشت و بدین وسیله می‌توان از آسیب‌پذیر بودن آنها جلوگیری کرد (پورداتچی، ۱۳۷۳).

۴-۳- پوشش گیاهی

فضای سبز شهری به دلیل زنده بودن، تنوع شکل و رنگ، امکان تغییر و تحول مستمر در مکان و زمان، جوهر، زیبایی و پویایی، دارای نقش ویژه‌ای است. گیاهان عامل طراوت و شادابی محیط هستند. حفظ مطلوبیت و زیبایی‌های طبیعی و نوع پوشش گیاهی فضاهای عمومی شهری می‌تواند به میزان امنیت فضاها مؤثر باشد.

۴-۴- فشردگی بافت

در مکان‌هایی که تعداد کاربری‌ها زیاد است بسته به نوع کاربری مورد نظر میزان امنیت نوسان دارد. بافتهای فشرده-ای که دارای تداخل کاربری است چنانچه، کاربری‌ها براساس فرم و عملکرد متناسب با هم سنخیت داشته باشند بر میزان امنیت محیط افزوده می‌شود. در بافتهای فشرده، با انبوهی از کاربری‌های مسکونی، تجاری و فرهنگی... مواجه هستیم که انبوهی از جمعیت با فرهنگ‌ها و رفتارهای متفاوت را در خود جای داده‌اند.

۴-۵- بسته و باز بودن محیط

باز و بسته بودن یک محیط می‌تواند در میزان احساس امنیت مؤثر باشد. به میزان نفوذپذیری محیط، میزان امنیت آن نیز تغییر می‌کند. محصور بودن یک فضا با توجه به نسبت پهنا به بلندای آن تعریف می‌شود. کاهش یا افزایش این مقدار، حس بسته بودن یا گشودگی را در یک فضا پدید می‌آورد (بیگدلی، سال ۱۳۸۱). هر قدر ورود به محیط بیشتر باشد به همان میزان از امنیت آن کاسته می‌شود. فضاهای عمومی بسته همانند سینما، شهربازیه‌ها و نمایشگاه‌ها و ... که برای ورود به آنها زمان، شرایط و قوانین خاصی مانند دادن ورودیه حاکم می‌باشد نسبت به محیط‌های باز از امنیت بیشتری برخوردار می‌باشد.

۴-۶- تراکم جمعیت

رابطه جمعیت و امنیت در حالت سنتی قطعی و خطی بوده و فزونی جمعیت، امنیت فرد و خانواده و کشور را تامین می‌کند. جمعیتی عامل امنیت است که با سواد، با اخلاق، با فرهنگ، متخصص و وظیفه شناس باشد. مفهوم تراکم جمعیت که حاکی از رابطه‌ی بین افراد و فضای تحت اشغال آنها می‌باشد، یکی از مفاهیم جغرافیایی جمعیت است. که نخستین بار هنری دریوی هانس در سال ۱۸۳۷ از این اصطلاح استفاده کرده است و از آن پس تراکم جمعیت به عنوان وسیله‌ای برای ارزیابی افزایش و کاهش و مقایسه تراکم‌های موجود و بالقوه جمعیت و در نهایت به عنوان شاخصی برای مقایسه تراکم‌های مساحتی جمعیت بکار گرفته شد (ماندل، ۱۳۷۷، ص ۶۲).

۵- انواع آسیب‌های اجتماعی

گسترش انقلاب صنعتی و گسترش دامنه نیازمندیها، محرومیت‌های ناشی از عدم امکان برآورده شدن خواسته‌ها و نیازهای زندگی موجب گسترش شدید و دامنه‌دار فساد، عصیان، تبهکاری، سرگردانی، دزدی و انحراف جنسی و دیگر آسیب‌ها شده است.

• وابستگی دارویی یا اعتیاد

• انحرافات جنسی

• سرقت و دزدی

• خودکشی

• مهاجرت

• بی‌خانمانی

• فقر

• بیکاری

روش تحقیق

در این پژوهش بر اساس داده‌ها و اطلاعات به دست آمده از مطالعه منابع کتابخانه‌ای و اسناد وهمچنین مشاهدات میدانی نگارنده، مدارک مربوطه سعی شده است با استفاده از روش توصیفی -تحلیلی به بررسی داده‌ها و اطلاعات گردآوری شده پرداخته و در نهایت به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد برای طراحی اصولی مبلمان شهرها پرداخته شود.

ویژگی‌های جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

شهرستان ملایر با مساحتی در حدود ۳۲۱۰ کیلومتر مربع یکی از شهرستان‌های تابع استان همدان می‌باشد که در بین مدار حداقل ۳۴درجه و ۱۶ دقیقه عرض شمالی و حداکثر ۳۴درجه و ۲۰ دقیقه عرض شمالی و حداقل ۴۸درجه و ۵۱ دقیقه طول شرقی و حداکثر ۴۸درجه و ۶ دقیقه طوی شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده است.

شکل (۱): موقیت استان همدان در ایران و موقعیت شهرستان ملایر در استان همدان منبع: سایت (<http://fa.wikipedia.org>)

این شهرستان با دارا بودن ۵ شهر (ملایر، سامن، ازندریان، جوکار، زنگنه)، ۴ بخش (مرکزی، سامن، جوکار، زند) و ۱۵ دهستان و ۲۲۰ روستای دارای سکنه، حدود ۳۵۰،۰۰۰ نفر را در خود جای داده است که بیش از ۱۸۵۰۰۰ نفر آن در شهر ملایر سکونت دارند. وسعت شهرستان نسبت به کل استان ۴۷/۱۶ درصد، سهم جمعیتی آن نسبت به جمعیت استان ۷۰/۱۷ درصد، و تراکم نسبی جمعیت در این شهرستان ۵/۹۲ نفر در کیلومتر مربع است (شهرداری ملایر).

بحث و بررسی

۱- بررسی پارک‌ها و فضای سبز ملایر و اثرات آنها بر مسائل اجتماعی

کل فضای سبز شهرستان ملایر ۳ میلیون و ۱۱۴ هزار متر مربع است. سرانه فضای سبز ملایر به استاندارد جهانی نزدیک است و در حال حاضر سرانه فضای سبز ملایر ۱۹/۶ متر مربع برای هر نفر است. در شهرستان ملایر، ۴ پارک جنگلی و ۴۰ پارک شهری و محلی موجود است که برخی از آنها همچون پارک سیفیه از لحاظ شهرت در منطقه بی نظیر هستند. وسعت پارک‌های ملایر یک میلیون و ۲۶۵ هزار متر مربع است. بیشتر درختان در پارک‌ها و بلوارهای ملایر شامل درخت زبان گنجشک، اقاچیا، کاج، زبان افرا و... هستند. بلوار پارک ملایر را از نظر فضای سبز بی نظیر است و این بلوار به عنوان نماد طراحی باغ ایرانی است که در آن نور، آب، درخت و پیاده‌رو وجود دارد.

۲- تاثیر افزایش سرانه فضای سبز بر زندگی اجتماعی در شهر و سلامت شهروندان

خوشبختانه شهر ملایر، یکی از شهرهای خاص کشور است که سرانه فضای سبز آن در بالاترین حد خود قرار دارد و این مسئله بدون شک بر هنجارها و ناهنجاریها تاثیر بسیار زیادی دارد. بنابراین شکی نیست که بالا بودن سرانه فضای سبز در شهر ملایر، علاوه بر تاثیر بر آلودگی‌های صوتی، هوا، خصوصا آلودگی‌های سال‌های اخیر به دلیل ورود گرد و غبار به شهرها، و مشکلات جزیره‌های حرارتی ناشی از ترافیک و... توانسته عامل مهمی در ایجاد آرامش روحی و روانی مردم شود، بطوریکه حتی در مرکز شهر ملایر، عابرین خسته، بیماران منتظر نوبت پزشک و حتی سالمندان از سایه‌بان درختان زیبای پارک شهید چمران ملایر لذت برده و آرامش خود را بازمی‌گردانند.

بنابراین، با توجه به پژوهش‌های جامعه‌شناسان، روانشناسان و متخصصین برنامه‌ریزی شهری و با توجه به نگاه خاص قرآن کریم به مقوله فضای سبز، می‌توان نتیجه گرفت که بالا بودن فضای سبز در شهر ملایر نسبت به سایر شهرهای کشور و نزدیک بودن این سرانه به استانداردهای جهانی، می‌توان نتیجه گرفت که فضای سبز بالاترین سهم خود را در نشاط روحی، کاهش معضلات و ناهنجاریهای اجتماعی و پیشرفت‌های فرهنگی در شهر ملایر گذاشته است.

۳- مینی ورد ملایر

بزرگترین پروژه تفریحی توریستی غرب کشور اولین مینی ورد خاورمیانه و چهارمین مینی ورد جهان است که پس از کشورهای ژاپن، بلژیک و چین در ایران و در شهر ملایر ساخته می‌شود.

نمونه این پروژه در ایران و خاورمیانه وجود ندارد و ساخت این مینی ورد با بهره‌گیری از شهر بروکسل بلژیک ساخته خواهد شد. در این پروژه ۱۳۸ اثر تاریخی ملی و جهانی در مقیاس یک دهم ساخته می‌شود که ۱۵ اثر از این تعداد، از آثار تاریخی جهان هستند.

از جمله آثار در حال ساخت می‌توان به برج ایفل، اهرام ثلاثه و تاج محل هندوستان به عنوان چند اثر مهم جهانی که در مینی ورد به نمایش گذاشته می‌شود اشاره کرد

۴-بام ملایر

بام ملایر یکی از مکان‌های دیدنی این شهرستان است که با وسعت ۴۶۰ هکتار در قسمت شرقی شهر ملایر قرار دارد در این مجموع که با بهره‌گیری از چشم اندازی وسیع به عنوان بزرگترین مجتمع توریستس غرب کشور دارد. اهدافی که در ساخت این مجموعه بزرگ تفریحی و توریستی دنبال می‌شود:

- توسعه صنعت گردشگری، افزایش مدت اقامت گردشگران، افزایش اشتغال و درآمد سرانه شهروندان

- ایجاد زیر بناهای مناسب برای پرکردن اوقات فراغت و رفاه شهروندان،

- بهبود عبور و مرور شهری و راه‌های دسترسی به معابر اصلی شهر و کاهش ترافیک

- ایجاد فضاهای مناسبی را برای اقامت خانواده‌ها و گردشگران داخلی و خارجی

وجود فضاهای مناسب در سطح شهر همانند بام ملایرخود سبب کاهش آسیب‌های اجتماعی می‌شود این مکان‌ها محل مناسبی برای استراحت شبانه خانواده‌ها شده که خود باعث تخلیه فشارهای روانی و کاهش اضطرابهای شغلی مردان و آرامش روحی زنان و فرزندان کودکان و... شده است (منبع: سایت شهرداری ملایر)

۵- نقش مبلمان شهری، سیمای شهر و نیاز شهروندان

بی شک بخش عمده ای از عناصر تشکیل‌دهنده سیمای هر شهر، مبلمان آن شهر است؛ اجزایی که گذشته از کاربردهای خاص خود به زیبایی و انتظام شهر نیز سامان می‌بخشند. طبعاً شکل‌گیری عناصر بصری که تصویر هر شهر را به وجود می‌آورند، خاطره ای را برای هر بیننده در ذهن باقی می‌گذارند. کوین لینچ در کتاب «سیمای شهر» در همین اثر و خاطره و یادی که از سیمای یک شهر در ذهن بیننده به جای می‌ماند (تصویر ذهنی)، مفصل صحبت کرده است. هنر طراح آن است که در کنار چیدمان این ابزار و اجزا، نیاز شهروندان را برطرف کرده و سیمای زیبا به شهر بدهد؛ به طوری که شهروند احساس آرامش و راحتی را در برخورد با آن‌ها داشته باشد. نیمکت، تیرهای چراغ برق، صندوق پست و اتاقک تلفن، تابلوها، فضاهای سبز، آب نماها و بسیاری از اجزای دیگر تشکیل‌دهنده این نظم هستند.

در بسیاری از شهرها فقط تابلوهای نصب نشده (نه علائم رانندگی) خود به تنهایی می‌توانند به دلیل بی‌نظمی و اغتشاش و شلوغی سیما باعث به وجود آمدن تصویری نه چندان زیبا و آرامشبخش در شهر شوند. مثلاً حتی الامکان بسیاری از تابلوهای ایستاده ی راهنمایی و رانندگی را حذف و به جای آن از خطوط و علائم رنگی در سطح خیابان استفاده می‌کنند. نخستین کمکی که این حرکت می‌کند، جلوگیری از اشفته‌گی، اغتشاش و ازدحام در دید بیننده و

شلوغی محیط است. اهمیتی که این طراحان به نقش مردم و نیاز شهروندان می‌دهند، آن قدر است که محور تصمیمات شان عمدتاً رفاه و راحتی و آسایش ایشان محسوب می‌شود؛ به گونه ای که دید بصری و به وجود آوردن نمایی توأم با تعادل لازم، راحتی و آرامش را برای ساکنان به ارمغان می‌آورد و مشاهده می‌شود عناصر مبلمان شهری نه تنها مزاحمتی برای رفت و آمد مردم ندارد، بلکه درست جایی که مورد نیازشان هست نیز به کار گرفته شده است. شاید تا به حال مشاهده کرده باشید در بسیاری از مراکز عمده ی خرید، محلی برای استراحت و یا نشستن افراد به ویژه سالمندان در نظر گرفته شده است و یا شاید گاهی دیده باشید در بسیاری از شهرهای پیشرفته برای خرید از چرخ‌های دستی در داخل غرفه‌ها استفاده می‌شود، بدون این که با هیچ مشکلی از بابت رفت و آمد مواجه شوند. بنابراین، نیاز شهروندان و سیمای شهر و به وجود آمدن هویت شهری حلقه‌های به هم چسبیده و جدا نشدنی هستند که هر یک دیگری را پشتیبانی و تکمیل می‌کند و بی توجهی و بی دقتی به هر کدام آسیب جدی و خللی فاحش در به وجود آمدن سیمای نامناسب شهر خواهد بود.

۶- نورپردازی و روشنایی شهر ملایر و نقش آن در تأمین امنیت اجتماعی

زیرپله‌های شهری، داخل زیرگذرها، پل‌های هوایی، زمینهای فرورفته و گودها و ... مواردی از فضاهای بدون دفاع در شهرها هستند و اینجاست که اهمیت وجود روشنایی به عنوان یکی از اصلی ترین عوامل تأمین امنیت محیط شهری مطرح می‌گردد.

نورپردازی و طراحی نور هنر و علم است و مستلزم درک صحیح از نحوه عملکرد منابع نوری به عنوان ابزارهایی فنی و هنری است (پوردیهیمی، شهرام، ۱۳۸۹).

از دیگر مزایای نورپردازی فضای خارجی می‌بایست به این مسئله اشاره کرد که در هنگام شب و تاریکی راه رفتن شما را آسان تر می‌کنند. همچنین از نزدیک شدن عوامل جرم و جنایت به محل زندگی شما نیز جلوگیری بعمل می‌آورند.

۶-۱- از جمله فواید اصلاح نظام روشنایی شهر ملایر و بهینه سازی آن میتوان به موارد زیر اشاره نمود

- ✓ شهر روان، ایمن، سرزنده و پویا در شب
- ✓ شهر شاداب و با طراوت شبانه
- ✓ توجه به رونق زندگی شبانه و رویت چشم نواز شهر در شب و تأمین روشنایی مناسب در محلات
- ✓ تأمین ایمنی حرکت سواره و پیاده در شب
- ✓ افزایش بازدهی عملکردی و فعالیت شهر و بازنمایی هویت فضاهای شهری در شب
- ✓ تأمین امنیت شهر و شهروندان در شب
- ✓ توجه به بازتاب هویت شهر در شب
- ✓ توجه به صرفه جویی و استفاده بهتر از شرایط موجود و بهره گیری از انرژی‌های نو، جایگزین و پاک همچون انرژی‌های خورشیدی و بادی با استفاده از فناوری‌های نوین نورپردازی به عنوان یک اصل که هر سال حداقل ۱۵

درصد نورپردازی در شب از محل انرژی‌های نو و جایگزین تأمین شود و نیز مطالعه امکان ایجاد نیروگاه مستقل برای روشنایی و صرفه جویی در شب.

✓ فرهنگ‌سازی در استفاده از نور در سطح عمومی و مناسب تهای شادمانی.

✓ جلوگیری از آلودگی نوری.

در همین راستا استفاده از چراغ‌های تزئینی در سطح شهر ملایر بخصوص در محله طالقانی، پارک سیفیه، بام ملایر، جاده سلامت و ... علاوه بر زیبایی برای شهروندان حس آرامش، امنیت و کاهش اضطراب و دلهره را به همراه دارد. در سال‌های اخیر، طراحی نوین جهت نورپردازی خیابان‌ها، احساس امنیت را از خلافکاران ربوده و این امنیت را به مردم و عابرین بخشیده است.

۷- مبلمان شهری، معلولان، جانبازان و سالمندان به دنبال بحث فوق اشاره ای به رابطه ی اجزا و عناصر مبلمان شهری و نیاز قشری خاص از جمله معلولان، جانبازان و سالمندان می‌شود. کم نیستند کشورهایی که امکانات ویژه ای برای این قشر در نظر می‌گیرند و در به وجود آوردن سیمای شهرشان رابطه ی مستقیم بین نیاز این قشر و مبلمان شهری به وجود می‌آورند. به جرات می‌توان گفت ابتدایی‌ترین امکانات، وجود پله‌هایی کم ارتفاع و سطح شیب دار مناسب (رمپ) می‌باشد که نیاز اولیه ی این قشر را برای حضور در جامعه و محیط به وجود می‌آورد. گذشته از پارکینگ‌های ویژه و یا نیمکت‌های مناسب، حتی گاهی کمبود یا نبود دستگیره‌هایی که باید به موقع به کمک این نیازمندان بیاید نیز احساس می‌شود. اما باید اذعان داشت که کشور ما، ایران نیز به سان بسیاری از کشورهای جنگ زده ی جهان سوم، در ایجاد تعادلی بین طراحی مبلمان شهر و نیاز این قشر خاص موفق نبوده است (Bell, Simon, 2005).

۸- نقش نمادها و نشانه‌ها در مبلمان شهری

بدون تردید جایگاه نمادها و نشانه‌های شهری در فضاها و مبلمان شهری از اهمیت خاص و ویژه ای برخوردار است. چرا که بسیاری از مسائل فرهنگی و آداب و رسوم و سنت‌های مردم از این گونه علائم سرچشمه می‌گیرند. نشانه‌هایی که بیانگر خاطرات، مبارزات و دلاوری‌های یک ملت است و تبلور عینی آن در یک سمبل و نماد شهری شکل گرفته است. فضاهای باز شهری، مبلمان شهری و حضور و استفاده ی ساکنان دارای رابطه ای مستقیم و واسه به هم می‌باشند. زمانی که برای استفاده از اوقات فراغت و یا سپری کردن روزهای تعطیل به اجبار از فضاهای باز و پارک‌ها استفاده می‌شود، خواه ناخواه با مبلمان شهری و عناصر موجود در آن ارتباط تنگاتنگ برقرار می‌شود و این نشانه‌ها و سمبل‌های شهر هستند که خودنمایی کرده و با حضورشان خاطرات گذشته را بیان می‌کنند و یادآور تجربیات تلخ و شیرین گذشتگان می‌باشند. البته دیده می‌شود گاهی نشانه‌ها دارای ابعاد و ارزش‌های خاص خود هستند و معمولاً موقعیت شان متناسب با جایگاهی است که در آن قرار گرفته‌اند. در طراحی شهرها، موقعیت سمبل‌ها و یادمان‌ها از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و به تناسب فرهنگ، سنن و آداب و رسوم و باتوجه به رابطه ی ساکنان و شهروندان در ارتباط با مبلمان شهری طراحی می‌شوند (طیبیان، منوچهر، ۱۳۸۷). لذا گذشته از دید

بصری و زیبایی محیط و منظر، نمادهای شهری که گونه ای از مبلمان شهر محسوب می‌شوند و یادآور بسیاری از یادها و خاطرات گذشتگان به حساب می‌آیند، عموماً با سنت‌های مردم عجین هستند. به گونه ای که گاهی حتی المانهای از شهدا یاد آوری خاطراتی از شجاعت و رشادت آنان برای مردم ساکن در آن محل است

۹- تاثیر مبلمان شهری بر کاهش ناهنجاری‌ها در شهر

برخی پرداختن به مسائلی همچون مبلمان شهری و تاثیر عملکرد آن در سیما و هویت شهر و کاهش آسیب‌های اجتماعی را کاری عبث و یا حداقل دست و پاگیر و ناسودآور می‌دانند و به همین دلیل حاضر نمی‌شوند بر سر مسائلی همچون موارد یاد شده ریسک اقتصادی را بپذیرند. در عصر حاضر، سیما و نمایی از شهر مورد توجه است که با طرح‌های بدیع و مدرن، رنگ‌های گرم و تند و تابلوهای رنگارنگ نئون به همراه نورپردازی‌های شبانه، جذابیت خود را حفظ کرده و خودنمایی می‌کند، بی‌توجه به این که این مبلمان شهری طراحی شده چه تأثیری در ذهن مخاطب شهری و شهروند ساکن شهر خواهد گذارد.

بدیهی و روشن است که مبلمان شهری علاوه بر خصوصیات و ویژگی‌هایی که نام برده شد، باید سهم مهمی در به وجود آوردن آرامش و سلامت روحی و ذهنی افراد داشته باشد. گاهی شلوغی و اغتشاش عناصر چنان است که نه تنها آرامشی را به دنبال ندارد، بلکه باعث سردرگمی و آشفتگی شهروندان نیز می‌شود، به گونه‌ای که انسان خسته از کار روزانه هیچ رغبتی برای نشستن و استفاده کردن از فضای شهری و مبلمان آن ندارد (نوریان، فرشاد، ۱۳۸۶)

۱۰- رابطه ی مبلمان شهری، آرامش ذهنی و سلامت روانی بدیهی و روشن است که مبلمان شهری علاوه بر خصوصیات و ویژگی‌هایی که نام برده شد، باید سهم مهمی در به وجود آوردن آرامش و سلامت روحی و ذهنی افراد داشته باشد. گاهی شلوغی و اغتشاش عناصر چنان است که نه تنها آرامشی را به دنبال ندارد، بلکه باعث سردرگمی و آشفتگی شهروندان نیز می‌شود، به گونه‌ای که انسان خسته از کار روزانه هیچ رغبتی برای نشستن و استفاده کردن از فضای شهری و مبلمان آن ندارد. شاید تا کنون کم تر به رابطه ی مبلمان شهری و آرامش روانی افراد توجه شده باشد، اما به یقین اولین تأثیرات خود را در ارتباط با چگونگی استفاده ی شهروندان از این عناصر خواهد داشت. به هر جهت، زمانی که در یک بازار شلوغ و پر سر و صدا با تابلوهای نامنظم مختلف رو به رو می‌شویم، خود به خود احساس نبود آرامش و آشفتگی را خواهیم داشت و یا وقتی در فضای شهری که برای استفاده ساکنان در نظر گرفته شده که دقایقی را بیاسایند، اما رعایت بسیاری از مسائل روانی شهری در آن لحاظ نشده است، احساس راحتی نداشته و آرامشی نیز به دنبال نخواهد آمد. بدین ترتیب، این نیز هنر طراحان و دست‌اندرکاران مسائل مبلمان شهری است که با چیدمان صحیح و استفاده ی به جا، ضمن به وجود آوردن محیط و منظر مناسب و عملکردی در خور استفاده ی ساکنان، به مسائل روحی، روانی و آرامش بخش محیط نیز توجه کافی داشته باشند

۱۱- تاثیر اقلیم، فضای سبز، مصالح، رنگ و ویژگی‌های هنری در مبلمان شهری

نقش هنرمندان و طراحان شهر و مبلمان آن در رابطه با استفاده از مصالح، عوامل اقلیمی و عناصر هنری از جمله رنگ‌ها به گونه ای است که در اولین نظر، کنش‌ها و واکنش‌های برخاسته از آن هویدا می‌شود. بدیهی و روشن است

که این هنر طراح است که برای مبلمان منطقه‌ای، از چوب در محلی که به جنگل نزدیک است و یا سنگ در مکانی که منطقه کوهستانی است و نظایری مشابه آن استفاده می‌کند. کم تر منظری در شهر است که از این عناصر بومی تهی باشد و این ظرافت مورد تحسین و ترغیب طراحان و مجریان مربوطه را دنبال خواهد داشت. برای مثال، در شهر همدان که سنگ کوهستان نمونه ای از مبلمان و تزیینات شهر محسوب می‌شود و عنصری برای تزیین بلوارهای آن است، همین حال را خواهد داشت. گرچه نحوه ی چیدمان همین سنگ‌های صخره ای روی هم قرار گرفته نیز خود دقت و ظرافت لازم را می‌طلبد تا نمای سنگین و زمخت آن را به تصویری آرام بخش و دوست داشتنی تبدیل نماید. آب به عنوان یک عنصر ثابت، نقشی پر رنگ و قوی در مبلمان و مناظر شهرها دارد. گذشته از آیات و احادیث و روایات، همچون «و من الماء کل شیء حی»، استفاده از آن در مناظر و مبلمان شهری شاخص و تعیین کننده می‌نماید. ضمن این که تعیین جایگاه آب خوری‌ها و شیرهای شست و شو و فضاهای سبز نیز از اهمیت لازم برخوردار می‌باشند. در همین رابطه لازم است به فضاهای سبز، و درختان در مبلمان شهری اشاره کرد. اگرچه باز کردن این مطلب از حوصله‌ای این مقاله خارج است، حداقل باید مختصر به نقش اساسی سبزینه و فضای سبز و به کارگیری انواع رنگ‌ها، به ویژه رنگ‌های گرم در طراحی محیط و منظر و مبلمان شهری پرداخت. به درستی کم تر مکانی است که برای نشستن افراد در نظر گرفته شده باشد، ولی فاقد گل، گیاه و چمن باشد. تأثیری که این عناصر به خصوص گل‌های معطر رنگی، در تلفیق با سایر اجزا بر انسان دارد، خود به خود برآورنده‌ی محیطی آرامش بخش و دلپذیر خواهد بود. حتی در کشورها و مناطق گرمسیر نیز از گل و گیاه و درخت‌های ویژه ی آن اقلیم همراه با صرفه‌جویی آب و سیستم‌های قطره‌ای استفاده می‌شود. در مناطق خوش آب و هوا، پر باران و معتدل مانند شمال ایران، از این نعمت بهره‌ی کافی برده می‌شود. اما نباید به صرف اقلیم و طبیعت اصل طراحی و چیدمان عناصر خدمات شهری به دست فراموشی سپرده شود، اگرچه طبیعت زیبایی خاص خود را داراست. خوشبختانه در بسیاری از شهرهای شمالی کشورمان به این نکته توجه لازم می‌شود به طوری که برای مبلمان شهری بسیاری از پارک‌ها و بوستان‌های منطقه ای از امکانات محلی و بومی استفاده می‌شود که هم مقرون به صرفه و هم مناسب و زیبا است. در آخر بر استفاده به نقش رنگ، جنس مصالح مورد نیاز و عناصر محلی و بوم آورد در مبلمان شهرها تأکید می‌شود، چرا که اعتقاد بر این است که می‌توان برای به وجود آوردن مبلمانی مناسب و محیطی آرامش بخش از ساده‌ترین و ابتدایی‌ترین امکانات محلی فضای دلچسب و مفیدی برای شهروندان به وجود آورد.

۱۲- اصول مورد نظر در روند طراحی در راستای ساماندهی فضای شهری

فضای شهری بر طبق یک سری قواعد و معیارها به وجود می‌آید. اصول و قواعدی که محصول قرن‌ها تجربه بوده و در طراحی رعایت می‌شده است.

۱-۱۲- اصول زیباشناختی فرم‌ها از لحاظ فرم‌های محوری و فرم‌های متباین

۱-۱-۱۲- اصل محصور کردن فضا:

اگر فضا به شکل مطلوبی محصور نشود نمی‌توان به یک فضای شهری مطلوب دست یافت. نسبت ارتفاع به بدنه ی فضای محصور اگر یک به دو باشد در این حالت لبه ی بالایی بدنه تقریباً بر محدوده ی بالایی میدان دید منطبق است و آستانه ی محصور شدن در فضاست اصل مقیاس و تناسب (مقیاس انسانی): اگر اندازه ی یک فضا با پیکر انسان ارتباط مطلوب داشته باشد گفته می‌شود که فضا مقیاس انسانی دارد (اصل مردم واری از نظر استاد محمد کریم پیر نیا در کتاب سبک شناسی معماری اسلامی).

۱۲-۱-۲- اصل فضاهای متباین

فضاهایی هستند که از نظر خصوصیات عرض و طول و ارتفاع از طرفی و عناصر و اجزاء محصور کننده از طرف دیگر با یکدیگر تفاوت دارند. ارزش فضاهای متباین این است که از یکنواختی فضاهای ارتباط دهنده می‌کاهد.

۱۲-۱-۳- طراحی بدنه‌های (نماهای) فضای شهری:

دیوارها و جدارهای محصور کننده ی یک فضا باید دارای خصوصیتی باشد تا بتوان به یک فضای مطلوب دست پیدا کرد. دارای نظم باشد؛ بین نماها و اجزاء یک نما از لحاظ کمیت؛ سازگاری و توافق وجود داشته باشد. دارای وحدت و ترکیب باشد؛ ترکیب بر پیوند و ترتیب اجزاء و عناصر استوار است و وحدت نما حاصل یگانگی و تقویت محور مرکزی است. ترکیب و ارتباط روزه‌ها؛ برای دستیابی به آرامش بصری در نما؛ روزه‌ها باید به صورتی باشد که چشم به راحتی و آسانی از یک عنصر در نما به عنصر دیگر حرکت کند.

آزمون فرضیات

آزمون اول

۱- به نظر می‌رسد، ارتباط تنگاتنگی بین طراحی مدرن شهری و کاهش آسیب‌های اجتماعی در شهر ملایر وجود دارد بر اساس سخنان فرمانده انتظامی ملایر، با وجود فراوانی بیکاری در ملایر و همچنین تعطیلی برخی کارگاه‌ها هیچ نوع افزایش جرمی در سال ۹۳ شهرستان نسبت به مدت مشابه سال گذشته در ملایر نداشته‌ایم. آمار سرقت از منازل ملایر ۱۱ درصد کاهش دارد: در بعد سرقت منزل در هفت ماهه امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته شاهد کاهشی ۱۱ درصدی در شهرستان بوده‌ایم.

کاهش ۸۰ درصدی سرقت در اماکن خصوصی در هفت ماهه امسال نسبت به مدت مشابه سال قبل و: همچنین در سرقت احشام نیز امسال چهار و نیم درصد کاهش داشته‌ایم.

کاهش ۶۷ درصدی جرایم خرد، مانند سرقت داخل خودرو در ملایر و در برخی آیت‌ها نه تنها شاهد افزایش جرایم نبوده ایم بلکه با کاهش شدید جرایم نیز همراه بوده است.

در زمینه جرایم خشنی مانند قتل در شهرستان طی سال جاری نیز شاهد کاهش ۶۰ درصدی جرایمی از این قبیل بوده‌ایم.

تعداد قتل در سال گذشته در شهرستان ۹ مورد بوده که امسال این رقم در هفت ماهه سال جاری به سه مورد رسیده است که علت این قتل‌ها اختلافات خانوادگی منجر به درگیری بوده است.

کشفیات مواد مخدر ۱۱ درصد افزایش داشته است.

در این زمینه کشفیات مواد مخدر در سال جاری نسبت به مدت مشابه ۱۱ درصد افزایش به ثبت رسیده است. در ۷ ماهه اول امسال ۵۶۱ نفر در زمینه مواد مخدر دستگیر شده‌اند که این افراد شامل خرده فروش مواد، قاچاقچی عمده، توزیع کننده و تولید کننده بوده‌اند.

بر اساس مشاهدات میدانی و پرس‌وجوهای انجام شده از ساکنین، و بر اساس گزارش پلیس ملایر، محلات با طراحی زیبا، نظیر پارک‌های زیبا، فضای سبز مناسب، نورپردازیهای مناسب، افزایش سلامت روانی شهروندان دارای کمترین آمار جرم و بزه بوده و با توجه به مباحث مطرح شده می‌توان نتیجه گرفت که این فرض اثبات می‌شود.

آزمون دوم

۲- فرض بر آنست که طراحی مناسب فضاهای شهری بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان تأثیرگذار باشد.

عوامل مختلفی بر احساس امنیت شهروندان تأثیرگذار هستند، که برخی از این عوامل، فضاهای باز شهری و نورپردازی و ایجاد روشنایی مناسب در شب‌ها است رعایت اصل پیاده‌گستری: به معنای گسترش فضای پیاده در سطح شهرها به جهت ارتقاء سطح کیفی زندگی شهری و ایجاد میل به پیاده روی در شهروندان با گسترش این مقوله در سطح شهرها می‌توانیم شاهد برقراری رابطه‌ی عمیقتری بین شهروندان و محیط شهری باشیم ایجاد یکپارچگی در سطح شهر در عین تنوع فرم: با طراحی و نصب مبلمانهای شهری یک پارچه با چندین کارکرد مختلف می‌توان ضمن ایجاد یکپارچگی در اجزای شهر موجبات کاهش مصرف مواد و کاهش هزینه‌های ساخت و کاهش ابعاد را فراهم آورد. از طرفی با یکپارچه سازی مبلمان شهری می‌توان از تکثیر جزئیات اضافی بسیاری در خیابانها کاست. نکته ظریف در این میان وجه تمایز سیستم‌های یکپارچه با سیستم‌های چند منظوره است؛ در یک سیستم چند منظوره، محصول از ابتدا به این قصد طراحی می‌شود و احتمال دگرگونی در سیما و پیکره آن زیاد است، اما در مبلمان یکپارچه لزوماً چنین هدفی دنبال نمی‌شود. بلکه اجزاء و عناصر مورد نظر در صورت تطابق و حفظ پیوستگی ظاهری با عنصر ثابتی یکپارچه می‌شوند. با بررسی‌های انجام شده مخصوصاً نورپردازی شبانه در خیابانهای طالقانی و چراغهای تزئینی در پارک سیفیه و بام ملایر و... علاوه بر زیبایی برای شهر وندان حس آرامش و امنیت بیشتر شده است و اضطراب و دلهره کاهش یافته است.

آزمون سوم

۳- به نظر می‌رسد بین طراحی مبلمان شهری و سلامت روحی و روانی شهروندان ارتباط مستقیمی وجود دارد

بدیهی و روشن است که مبلمان شهری علاوه بر خصوصیات و ویژگی‌هایی که نام برده شد، باید سهم مهمی در به وجود آوردن آرامش و سلامت روحی و ذهنی افراد داشته باشد. گاهی شلوغی و اغتشاش عناصر چنان است که نه تنها آرامشی را به دنبال ندارد، بلکه باعث سردرگمی و آشفتگی شهروندان نیز می‌شود، به گونه‌ای که انسان خسته از کار روزانه هیچ رغبتی برای نشستن و استفاده کردن از فضای شهری و مبلمان آن ندارد. شاید تاکنون کم‌تر به رابطه‌ی مبلمان شهری و آرامش روانی افراد توجه شده باشد، اما به یقین اولین تأثیرات خود را در ارتباط با چگونگی

استفاده‌ی شهروندان از این عناصر خواهد داشت. به هر جهت، زمانی که در یک بازار شلوغ و پر سر و صدا با تابلوهای نامنظم مختلف رو به رو می‌شویم، خود به خود احساس نبود آرامش و آشفتگی را خواهیم داشت و یا وقتی در فضای شهری که برای استفاده ساکنان در نظر گرفته شده که دقایقی را بیاسایند، اما رعایت بسیاری از مسائل روانی شهری در آن لحاظ نشده است، احساس راحتی نداشته و آرامشی نیز به دنبال نخواهد آمد. بدین ترتیب، این نیز هنر طراحان و دست‌اندرکاران مسائل مبلمان شهری است که با چیدمان صحیح و استفاده‌ی به جا، ضمن به وجود آوردن محیط و منظر مناسب و عملکردی در خور استفاده‌ی ساکنان، به مسائل روحی، روانی و آرامش بخش محیط نیز توجه کافی داشته باشند پس این فرضیه نیز اثبات می‌شود.

نتیجه‌گیری

- ۱- مبلمان شهری باید زیبایی بصری محیط را به دنبال داشته باشد.
- ۲- خدمات شهری و عناصر آن باید دارای چیدمانی باشد که علاوه بر کاربری و خدمات رسانی مناسب، آرامش روحی و روانی ساکنان را نیز فراهم کنند.
- ۳- مبلمان شهری باید به گونه‌ای طراحی شود که امکان استفاده برای همه‌ی اقشار جامعه اعم از: زن، مرد، پیر، جوان، معلول و جانباز... فراهم آید.
- ۴- برای داشتن مبلمان و خدمات شهری خوب می‌توان با سلیقه و طراحی صحیح، هنرمندانه از امکانات محلی و مصالح بومی بهره‌ی لازم را برد.
- ۵- در طراحی مبلمان شهری، باید به نکات ظریف هنری از جمله جنس مصالح، رنگ‌ها و مسائل اقلیمی توجه ویژه داشته و بهره‌ی لازم را برد.

پیشنهادات

- جهت طراحی مناسب مبلمان شهری می‌توان به پیشنهادات زیر توجه کرد.
- ۱- وسعت بخشیدن به فضای پیاده.
 - ۲- در نظر گرفتن فضاهای مخصوص عابر پیاده در مکان‌های مناسب بر اساس تجزیه و تحلیل الگوهای رفتاری استفاده‌کنندگان
 - ۳- قرار دادن وسایل شهری در جاهای تعیین شده که حداقل برخورد را با عابر پیاده داشته باشد.
 - ۴- در نظر گرفتن محل مناسب برای نشستن به طوری که با فعالیت‌های کاربری‌های اطراف تعارض پیدا نکرده و خللی نیز برای عبور سایر پیاده‌ها ایجاد ننماید.
 - ۵- در نظر گرفتن فضای مخصوص انتظار پیاده‌ها در جهت مسیر وسایل نقلیه.
 - ۶- پرهیز از تراکم زیاد یا کم در جانمایی انواع مبلمان.
 - ۷- مکان‌یابی انواع مبلمان در نقاط با دسترسی آسان.
 - ۸- رعایت فواصل مناسب در استقرار انواع مبلمان با توجه به شرایط محیط و میزان استفاده‌ی کاربران.

۹- در نظر گرفتن طراحی مناسب مبلمان شهری جهت معلولان، جانبازان و سالمندان

منابع:

- بحرینی، حسین (۱۳۷۵). تحلیل فضاهای شهری، انتشارات دانشگاه تهران، تهران
- بیگدلی، ا. (۱۳۸۱). **سما و منظر فضاهای شهری**، ماهنامه شهر و ساختمان، سایت آفتاب، ۳۲-۵۰
- پور داتچی، محمد (۱۳۷۳). **نقش معماری منظر در بازآفرینی نشانه‌های حیات و هویت در منظر شهری**، سایت سازمان زیباسازی شهرداری تهران
- پوردیهیمی، شهرام (۱۳۸۹). نور روز در معماری، نشر نخستین، تهران
- حبیبی، محسن (۱۳۷۵). از شار تا شهر، انتشارات دانشگاه تهران، تهران
- زندیه، مهدی (۱۳۸۴). **هویت بخشی به سیما و کالبد شهر قزوین**، (طرح تحقیقاتی)، شهرداری قزوین، قزوین
- طیبیان، منوچهر (۱۳۸۷). **منظر شهری**، انتشارات دانشگاه تهران، تهران
- قریب، فریدون (۱۳۸۲). **شبکه‌ی ارتباطی در طراحی شهری**، انتشارات دانشگاه تهران، تهران
- ماندل، ر. (۱۳۷۷). **چهره متغیر امنیت ملی**، ترجمه و انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی، توسلی، محمود (۱۳۹۰). **کارکرد نهادهای محله‌ای در امنیت اجتماعی**، انتشارات تهران
- مدنی پور، علی (۱۳۷۹). **طراحی فضای شهری**، ترجمه‌ی فرهاد مرتضایی، انتشارات شهرداری تهران، تهران
- نوریان، فرشاد (۱۳۸۶). **شهر همچون چشم‌انداز**، انتشارات شهرداری تهران، تهران
- Beer, A. (2003); Landscape planing and environmental sustainability. Town planing review 64:(4)V-XL
- Bell, Simon (2005); Landscape Pattern, Perception and Process, London, UK.
- Conzen, M. P. (1999); Morphology of Nineteenth Century Cities, <http://monasebsazy.blogspot.com/1387/08/27post-268>.

Urban furniture and its impact on mental health (Case study: Malayer city)

Majid Shams

Associate Prof. Dept. of Geography & Urban Planning, Islamic Azad University, Malayer Branch,
Malayer, Iran

Khadijeh Moradi*

M.A. student in Geography & Urban Planning, Islamic Azad University, Malayer Branch, Malayer, Iran

Abstract

Urban furniture elements of the urban area is the quantity and quality of beauty, comforter ability and Location key role in achieving beautiful and healthy city is a city where people feel The three main goals of urban planning, health, comfort and beauty are The aim is to achieve all three cases, in addition to the pleasant atmosphere of urban design and planning of urban furniture is carefully and patiently. comfortable to accept and present it to sit at home prefer Beautiful Outdoor Furniture unworthy, not attractive and beautiful space where the furniture is unseemly, will highlight the city and urban furniture designed along the road to a healthy city today coating seating, sequence and frequency space layout also has a positive impact on their visual quality. The purpose of this study is cross-sectional study of urban furniture and its impact on reducing social pathologies of urban lighting in the city, the urban furniture, landscape and urban citizens, urban furniture (disabled, veterans and seniors), the symbols and roads and streets is considered the lowest social damage can be seen.

Keywords: *urban space, urban landscape, culture, urban identity, Mental Health, Malayer*

Received Date: 15 October 2014

Accepted Date: 5 January 2015

* (Corresponding author) kh.moradi31@yahoo.com